

[The Practice of Measuring the Energies of Products of the Process of System Functioning on the Basis of Performance Components]. *Biznes Inform.* 2018. https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2018-7_0-pages-115_121.pdf

Yarmolenko, V. O., and Buriennikova, N. V. "Praktyka vymyriuvannia koefitsiienta korysnoi dii protsesu funktsionuvannia systemy na osnovi pokaznykh skladovykh rezul'tatyvnosti" [The Practice of Measuring the Efficiency Coefficient of the Process of System Operation Based on Indicators of Efficiency Components]. *Problemy ekonomiky.* 2018. <http://oaji.net/articles/2017/728-1544605061.pdf>

Yarmolenko, V. O., and Buriennikova, N. V. "Vymyriuvannia efektyvnosti protsesu funktsionuvannia systemy z odnchasnym urakhuvanniam yoho efektyvnosti u klasychnomu rozuminni i koefitsiienta korysnoi dii: enerhetychnyi aspekt" [Measuring the Effectiveness of the Process of System Operation with Simultaneous Consideration for its Effectiveness in the Classical Sense and its Efficiency Coefficient: Energy Aspect]. *Problemy ekonomiky*, no. 3 (2019): 179-185.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2019-3-178-185>

Zahorna, T. O. *Ekonomichna diahnostyka* [Economic Diagnostics]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 2007.

УДК 331.108.2(045)

JEL: L22; P42; C50

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ ПОВЕДІНКОЮ ПІДПРИЄМСТВА НА КОНКУРЕНТНИХ РИНКАХ

©2019 АРЕФ'ЄВА О. В., ПОБЕРЕЖНА З. М.

УДК 331.108.2(045)

JEL: L22; P42; C50

Ареф'єва О. В., Побережна З. М. Интенсификация управления экономичною поведінкою підприємства на конкурентних ринках

У статті розглянуто інтенсифікацію процесу управління економічною поведінкою підприємства на конкурентних ринках. Система управління економічною поведінкою підприємства повинна орієнтуватися на темпи розвитку науково-технічного прогресу, обов'язково бути пов'язаною з механізмом діяльності самого підприємства та спрямована на вдосконалення його діяльності та методів управління. Застосування пріоритетних методів управління економічною поведінкою підприємства має ґрунтуватися на комплексному використанні системи економічних законів і принципів управління. Інтенсифікація управління економічною поведінкою підприємства на конкурентних ринках формується за допомогою певних інструментів, методів та важелів, які, взаємодіючи між собою, становлять цілісне утворення, що дає економічний ефект. Методи вимірювання інтенсифікації системи управління економічною поведінкою підприємством пропонується застосовувати як більшість соціально-економічних показників, що формуються під впливом не одного, а багатьох факторів. Запропоновано модель кореляційно-регресійного аналізу на основі групи факторних показників, а саме: витрати на виробництво продукції; обсяг виробленої продукції; додана вартість за витратами виробництва; капітальні інвестиції у підприємство; кількість підприємств у галузі. За результатами дослідження визначено, що найбільший вплив має показник доданої вартості за витратами виробництва. Запропоновано заходи щодо інтенсифікації підприємства на конкурентних ринках. Визначено основні умови успішної реалізації інтенсифікації управління підприємством на конкурентних ринках через: удосконалення використання всіх видів ресурсів та прогнозування можливостей щодо їхньої заміни на більш якісні; інтенсифікацію впровадження інноваційних моделей формування організаційної поведінки підприємства на конкурентних ринках; удосконалення організації виробництва з метою виявлення вузьких місць та визначення резервів; запровадження системи заходів щодо вдосконалення методів прийняття управлінських рішень на підставі впровадження інформаційних технологій, притаманних цифровій економіці.

Ключові слова: інтенсифікація управління, економічна поведінка підприємства, конкурентні ринки, управлінські рішення, фактори інтенсифікації, ефективність, система управління, модель кореляційно-регресійного аналізу.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-12-110-118>

Рис.: 3. Табл.: 3. Формул: 2. Бібл.: 12.

Ареф'єва Олена Володимирівна – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри повітряного транспорту, Національний авіаційний університет (просп. Любомира Гузара, 1, Київ, 03680, Україна)

E-mail: lena-2009-19@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-5157-9970>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/U-4226-2018>

Побережна Заріна Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та бізнес-технологій, Національний авіаційний університет (просп. Любомира Гузара, 1, Київ, 03680, Україна)

E-mail: zarina_www@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6245-038X>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/T-8659-2018>

УДК 331.108.2(045)

JEL: L22; P42; C50

UDC 331.108.2(045)

JEL: L22; P42; C50

Ареф'єва Е. В., Побережная З. Н. Интенсификация управления экономическим поведением предприятия на конкурентных рынках
В статье рассмотрена интенсификация процесса управления экономическим поведением предприятия на конкурентных рынках. Система управления экономическим поведением предприятия должна ориентироваться на темпы развития научно-технического прогресса, обязательно быть связана с механизмом деятельности самого предприятия и направлена на совершенствование его деятельности и методов

Arefyeva O. V., Poberezhna Z. M. Intensification of Management of Economic Behavior of Enterprise in Competitive Markets

The article considers the intensification of the process of management of the economic behavior of enterprise in competitive markets. The system of management of the economic behavior of enterprise should be guided by the pace of development of scientific-technological progress, be necessarily related to the mechanism of the enterprise's activities and is aimed at im-

управління. Применение приоритетных методов управления экономическим поведением предприятия должно основываться на комплексном использовании системы экономических законов и принципов управления. Интенсификация управления экономическим поведением предприятия на конкурентных рынках формируется с помощью определенных инструментов, методов и рычагов, которые взаимодействуют между собой и составляют целостное образование, дают экономический эффект. Методы измерения интенсификации системы управления экономическим поведением предприятия предлагается применять как большинство социально-экономических показателей, формирующихся под влиянием не одного, а многих факторов. Предложена модель корреляционно-регрессионного анализа, на основе группы факторных показателей, а именно: затраты на производство продукции; объем произведенной продукции; добавленная стоимость по затратам производства; капитальные инвестиции в предприятие; количество предприятий в отрасли. По результатам исследования установлено, что наибольшее влияние имеет показатель добавленной стоимости по затратам производства. Предложены меры по интенсификации предприятия на конкурентных рынках. Определены основные условия успешной реализации интенсификации управления предприятием на конкурентных рынках через: совершенствование использования всех видов ресурсов и прогнозирование возможностей по их замене на более качественные; интенсификацию внедрения инновационных моделей формирования организационного поведения предприятия на конкурентных рынках; совершенствование организации производства с целью выявления узких мест и определение резервов; введение системы мер по совершенствованию методов принятия управленческих решений на основании внедрения информационных технологий, присущих цифровой экономике.

Ключевые слова: интенсификация управления, экономическое поведение предприятия, конкурентные рынки, управленческие решения, факторы интенсификации, эффективность, система управления, модель корреляционно-регрессионного анализа.

Рис.: 3. **Табл.:** 3. **Формул.:** 2. **Библ.:** 12.

Арефьева Елена Владимировна – доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой воздушного транспорта, Национальный авиационный университет (просп. Любомира Гузара, 1, Киев, 03680, Украина)
E-mail: lena-2009-19@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-5157-9970>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/U-4226-2018>

Побережная Зарина Николаевна – кандидат экономических наук, доцент кафедры экономики и бизнес-технологий, Национальный авиационный университет (просп. Любомира Гузара, 1, Киев, 03680, Украина)
E-mail: zarina_www@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6245-038X>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/T-8659-2018>

proving its activities and management methods. Applying the priority management practices for an enterprise should be based on the integrated use of a system of economic laws and managerial principles. Intensification of management of the economic behavior of enterprise in competitive markets is formed by means of certain instruments, methods and levers that interact with each other and constitute a holistic formation, produce an economic effect. Methods of measuring the intensification of management system of the enterprise's economic behavior are proposed to be applied as most socio-economic indicators, formed under the influence of many factors rather than one. A model of correlation-regression analysis has been proposed, based on a group of factor indicators, namely: production costs; volume of products produced; value added by production costs; capital investment in the enterprise; number of enterprises in the industry. The findings of the research are that the greatest impact is the value-added indicator related to production costs. Measures to intensification of enterprise in competitive markets have been proposed. The main conditions for the successful implementation of the intensification of enterprise management in competitive markets have been defined through: improving the use of all types of resources and predicting the possibilities for their replacement with better ones; intensification of the introduction of innovative models for the formation of organizational behavior of enterprise in competitive markets; improving organization of production to identify bottlenecks and identify reserves; introduction of a system of measures to improve managerial decision-making based on the introduction of information technologies inherent in the digital economy.

Keywords: intensification of management, economic behavior of enterprise, competitive markets, managerial decisions, factors of intensification, efficiency, management system, model of correlation-regression analysis.

Fig.: 3. **Tabl.:** 3. **Formulae:** 2. **Bibl.:** 12.

Arefyeva Olena V. – D. Sc. (Economics), Professor, Head of the Department of Air Transport, National Aviation University (1 Lubomyra Husara Ave., Kyiv, 03680, Ukraine)

E-mail: lena-2009-19@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-5157-9970>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/U-4226-2018>

Poberezhna Zarina M. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Economics and Business Technology, National Aviation University (1 Lubomyra Husara Ave., Kyiv, 03680, Ukraine)

E-mail: zarina_www@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6245-038X>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/T-8659-2018>

У сучасних умовах господарювання однією з найважливіших проблем є підвищення рівня інтенсифікації процесів діяльності підприємства на конкурентних ринках, що сприяє всебічній адаптації підприємства до змін зовнішнього середовища та до економічних умов, які склалися в існуючих виробничих відносинах.

Підвищення рівня інтенсифікації розвитку в цілому та інтенсифікації управління економічною поведінкою підприємства на конкурентних ринках зумовлене впливом науково-технічного прогресу та науково-технічної революції. Основними передумовами здійснення інтенсифікації є новітні продуктові розробки та сучасні технології, здатні забезпечити високі якісні споживчі характеристики, а сам процес інтенсифікації потребує залучення додаткових ресурсів та відповідних витрат, формування фінансового та маркетингового забезпечення.

Головними факторами інтенсифікації діяльності є оновлення виробничих засобів або їхнє вдосконалення, покращення структури суспільного виробництва й управління ним, підвищення соціальної відповідальності бізнесу, рівня господарювання тощо. Усе це є основою та потребує подальших розробок системи забезпечення безперервного зростання рівня розвитку вітчизняних підприємств на конкурентних ринках.

У розвиток теорії інтенсифікації управління економічною поведінкою значний внесок зроблено українськими вченими, такими як О. Ареф'єва [1], І. Бабій [2], В. Гетьманський [3], В. Марченко та Н. Покровська [4], І. Кривов'язюк [5], В. Проценко [12], В. Прохорова [6], В. Шарко [7], І. Мяких [8] та ін. У зарубіжній літературі теоретичні та методичні засади інтенсифікації відображено в дослідженнях К. Павлова та С. Ільїна [9], Н. Агаркової [10] та ін.

Аналіз наукових вітчизняних і зарубіжних літературних джерел свідчить про те, що інтенсифікація системи управління економічною поведінкою підприємства є необхідною умовою забезпечення його існування, розвитку, розширення діяльності на конкурентних ринках. Існують проблеми при генеруванні рішень щодо інтенсифікації системи управління підприємствами як необхідної умови забезпечення ефективності прогресивних перетворень відповідно до змін середовищ обраних сегментів.

Управління економічною поведінкою підприємства на конкурентних ринках відображає зміну умов відтворення, поступову зміну екстенсивних джерел господарювання, створення принципово нових можливостей підвищення ефективності, обумовлених прогресом інноваційності в науці та техніці й їхньої адаптації до застосування на існуючих суб'єктах господарювання. Так, на думку, В. М. Проценко, необхідність впровадження інтенсивних методів розвитку економіки викликана об'єктивними причинами, і, перш за все, тими, що вітчизняні підприємства вступили в такий етап розвитку, який вимагає інноваційних методів і креативних рішень. Головним завданням є розвиток економіки в напрямку інтенсифікації, здійснення нових заходів для подальшого підвищення ефективності виробництва. У зв'язку з цим особливого значення набуває створення таких організаційно-економічних умов, при яких досягнення науково-технічного прогресу своєчасно та повністю використовувалися в сучасному господарстві [12]. Тому слід вважати, що найважливішим фактором інтенсифікації виробництва стає вдосконалення всього механізму господарювання на інноваційних засадах і, перш за все, механізму управління економічною поведінкою на підприємстві на підставі насичення її жорсткими та м'якими компетенціями. Не меншого значення набуває інтенсифікація самої системи управління як підсистеми господарсько-

виробничої діяльності із необхідністю обґрунтування предмета й об'єкта з метою контекстного впровадження новачій. Сучасна динамічність і тенденції до прискорення основних і допоміжних процесів вимагають високоорганізованого процесу управління, вибору конкурентних стратегій бізнес-моделі, організації виробництва та праці.

Розвиток системи управління та її інтенсифікації в умовах зростаючої складності та динамічності, може здійснюватися за рахунок таких умов, що наведено на *рис. 1*. Характеристики екстенсивного й інтенсивного шляхів розвитку підприємства при використанні ресурсів у ході господарсько-виробничих процесів при впровадженні змін вимагають чіткої структуризації та системного оновлення також через удосконалення організаційної структури та переосмислення функцій на засадах цифрової економіки, застосування віртуальних технологій.

Інтенсифікація системи управління економічною поведінкою підприємства на конкурентних ринках повинна забезпечувати економічний ефект при формуванні та вирішенні проектних рішень обґрунтування бізнес-моделей функціонування на конкурентних ринках. Велике значення має і розширення можливостей обміну досвідом експлуатації та обговорення проблемних питань інтенсифікації системи управління як на рівні підприємства, так і на рівні галузей відповідно до життєвого циклу розвитку, можливих перспектив розширення, прогнозування міжнародної інтеграції та проникнення перспективних технологій.

Сучасне суспільство потребує інтенсифікації процесів передачі знань, вимагає більшої прагматичності в управлінні реструктуризаційними процесами підприємств, спонукає особистість до набуття досвіду, який втілюється у практичне його застосування. Проблеми розробки та вдосконалення орієнтовано-рефлексивних методів управління, які стимулюють

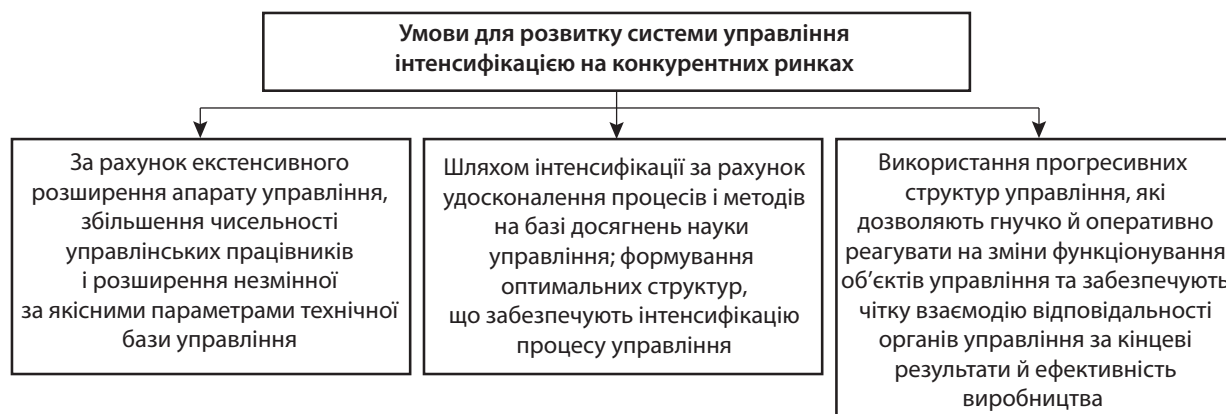

Рис. 1. Умови для розвитку системи управління інтенсифікацією функціонування підприємства на конкурентних ринках

Джерело: розроблено на основі [11].

самостійну та творчу активність, окремі аспекти інформатизації управління та формування інформаційної культури – основні напрями використання інформаційних технологій у формуванні реструктуризаційних процесів [6].

Управління інтенсифікацією підприємства на конкурентних ринках створює можливості для керівництва підприємства різних ланок управління чітко прогнозувати майбутнє свого підприємства та визначати його цілі та стратегічні можливості. При цьому прослідковується взаємозв'язок і поєднання організаційної та економічної складових системи управління:

- ✦ *економічна складова* характеризується цілювою спрямованістю, оскільки метою формування є досягнення певних економічних цілей у діяльності підприємства на підставі обраної стратегії;
- ✦ *організаційна складова* розглядає організацію з точки зору досягнення економічних цілей і адаптації організаційної поведінки структури на конкурентних ринках.

Інтенсифікація системи управління економічною поведінкою підприємства в сучасних умовах повинна виконувати важливу соціально-економічну функцію, що сприятиме зниженню частки часу, яка витрачається на формування управлінського рішення, пов'язаного з підготовкою й обробкою інформації (рис. 2). Для формування та прийняття ефективних управлінських рішень обов'язкове володіння інноваційними знаннями та вміннями для налаштування, регулювання та контролювання процесу. Інтенсивний збір інформації, обробка, передача, накопичення, розмноження та її аналізування збагачує зміст праці певної категорії управлінських працівників, одночасно відбувається підвищення кваліфікації та рівня освіти управлінських кадрів, підвищення їх змістовності та творчого характеру [12].

В. М. Проценко вважає, що раціональне використання потенційних ресурсів підприємства на основі науково-технічного прогресу повинно охоплювати такі види ресурсів підприємства: технічні, матеріальні, природні, фінансові, трудові ресурси. На нашу думку, особливе значення при інтенсифікації системи управління економічною поведінкою підприємства відіграють також організаційні, інформаційні та ринкові ресурси.

Організаційні ресурси являють собою накопичені інтелектуальну власність (товарний знак, авторські права, патенти, секрети, винаходи, корисні моделі, промислові зразки, комп'ютерні програми, наукові розробки, ноу-хау), інфраструктурні активи (технологічна інфраструктура, технічне та програмне забезпечення, інформаційні технології, системи, мережі, база даних компанії, зв'язки в ділових колах), організаційні знання (організаційна та корпоративна культура, технології та методи ведення бізнесу, способи комунікації з персоналом, контрагентами, сис-

тема економічної безпеки), які, своєю чергою, можна визначити як інноваційний і процесний капітал.

Ринкові (споживчі, маркетингові активи) ресурси характеризують відносини підприємства зі споживачами його продукції. Вони складаються з бази даних клієнтів і характеру зв'язків з ними, засобів індивідуалізації (торгова марка (бренд), корпоративна марка, марка обслуговування, марка товару, фірмові найменування тощо), репутації (іміджу) підприємства, портфелів замовлень, каналів дистрибуції, ліцензійних угод і формують споживчий капітал.

Ефективне використання *інформаційних ресурсів* при інтенсифікації управління підприємством базується на визначенні потреб щодо інформації задля прийняття вчасних рішень, проведенні системного її аналізу, створенні та підготовці оригінальних програм, впровадженні системи фільтрів при опрацюванні та накопиченні ресурсів. Підхід до визначення інтенсифікації системи управління підприємством повинен бути, з одного боку, диференційованим, з іншого – інтегрованим, оскільки їх праця пов'язана єдиним процесом вироблення ефективного управлінського впливу.

Методи вимірювання інтенсифікації системи управління економічною поведінкою підприємством пропонується застосовувати як більшість соціально-економічних показників, що формуються під впливом не одного, а багатьох факторів. Так, доцільним слід вважати метод побудови моделі такого зв'язку – багатофакторний кореляційно-регресійний аналіз. У цьому випадку результативна ознака (Y) пов'язується за допомогою рівняння множинної регресії з двома або більше факторними ознаками ($X_1, X_2, X_3, \dots, X_m$).

Результуючим показником (Y) було обрано обсяг реалізованої продукції (тис. грн), а факторними величинами – такі показники, оскільки саме вони в цілому відображають результати діяльності підприємств:

X_1 – витрати на виробництво продукції, тис. грн;
 X_2 – обсяг виробленої продукції, тис. грн;
 X_3 – додана вартість за витратами виробництва, тис. грн;

X_4 – капітальні інвестиції в підприємство, тис. грн;
 X_5 – кількість підприємств, од.

Зведені дані для кореляційно-регресійного аналізу наведено на основі даних підприємства ТОВ «Імпекс Транс Плюс» у табл. 1.

Перевіримо ці показники на кореляційну залежність (табл. 2).

Керуючись даними значеннями, можемо сказати, що показники $X_1 - X_4$ мають високий ступінь прямого лінійного взаємозв'язку.

Побудуємо регресію на основі статистичних даних. З даного аналізу побудуємо економіко-математичну модель:

$$Y = 553237155,9 - 0,26X_1 + 2,47X_2 - 1,86X_3 + 1,56X_4 - 1691,99X_5.$$

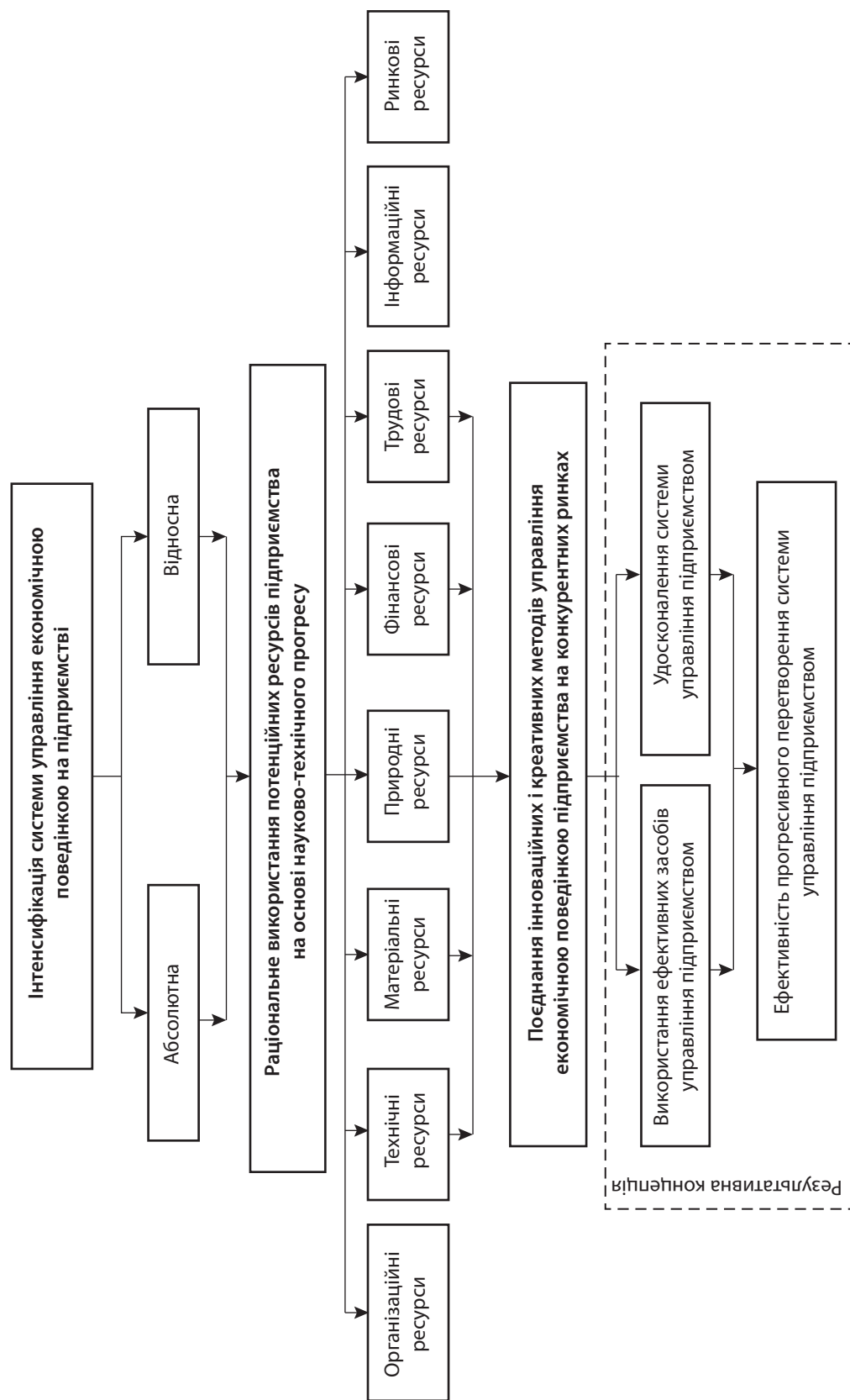

Рис. 2. Інтенсифікації системи управління економічною поведінкою підприємства як необхідна умова забезпечення ефективності прогресивних перетворень
 Джерело: розроблено на основі [12].

Таблиця 1

Основні показники діяльності ТОВ «Імпекс Транс Плюс»

Рік	Обсяг реалізованої продукції, тис. грн	Витрати на виробництво продукції, тис. грн	Обсяг виробленої продукції, тис. грн	Додана вартість за витратами виробництва, тис. грн	Капітальні інвестиції в підприємство, тис. грн	Кількість підприємств, од.
2012	4203169572,5	2077904053,8	2593346740,5	1015503516,5	229487189,0	346935,0
2013	4050214970,8	1984065523,4	2468790246,8	977145041,1	216986932,0	393327,0
2014	4170659906,3	1952528772,1	2723971153,8	1234090057,4	178384897,0	341001,0
2015	5159067139,9	2446147564,3	3215287871,0	1329264523,6	213478158,0	343440,0
2016	6237535213,5	2759942954,5	3884617585,3	1702670475,7	281667897,0	306369,0
2017	7707935218,8	3525187887,7	4872748142,2	2099504842,8	359159803,0	338256,0
2018	9206049545,7	4262963944,4	5626457317,6	2310580598,9	471115542,0	355877,0

Таблиця 2

Кореляційно-регресійний аналіз ТОВ «Імпекс Транс Плюс»

	Y	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅
Y	1					
X ₁	0,996493682	1				
X ₂	0,998203389	0,992014255	1			
X ₃	0,983035431	0,967597951	0,991577594	1		
X ₄	0,967306337	0,977997085	0,954961504	0,915763144	1	
X ₅	-0,314477721	-0,247275151	-0,350354564	-0,442001303	-0,121949375	1

У таблиці регресійної статистики потрібно проаналізувати коефіцієнт детермінації (R^2), що показує, якою мірою варіація результативного показника обумовлена впливом факторних показників. Таким чином оцінюється вірогідність побудованої регресійної моделі.

Якщо $R^2 \rightarrow 0$, то лінія регресії точно відповідає всім спостереженням. Відповідно відмічаємо $R^2 = 0,9994125$, що свідчить про вірогідність побудованої регресійної моделі. Однак це ще не гарантує невинноватості результату. Необхідно перевірка за критеріями, які можна одержати з таблиці дисперсійного аналізу (F - і t -критерії).

Критерій Фішера, або F -критерій, дорівнює 340,25. Його необхідно порівняти з табличним F -критерієм, що при ступенях свободи $k_1 = 6$ і $k_2 = 4$ приймає значення 4,76. Оскільки розрахункова величина F значно більше табличної, це свідчить про корисність одержаного регресійного рівняння для прогнозування. Рівень надійності 95% відповідає ймовірності $\alpha = 0,05$.

Другий критерій (t -статистика, або критерій Стюдента). У таблиці розраховано $t = 2,91$, а $t_{\text{крит.}}$ з таблиці при рівні надійності результату 95% і ступеню свободи 6 дорівнює 2,45. Тобто, якщо $t_{\text{виз.}} > t_{\text{крит.}}$, то відповідний фактор є важливою змінною для оцінки обсягу продажів підприємства.

Оптимізуємо отриману модель через прибирання найменш значущого критерію, тобто кількості підприємств, од. Зведені дані для кореляційно-регресійного аналізу наведено в табл. 3.

Побудуємо регресію на основі статистичних даних. З даного аналізу побудуємо економіко-математичну модель:

$$Y = 6684909,02 - 1,14X_1 + 3,58X_2 - 2,91X_3 + 1,23X_4.$$

Відповідно відмічаємо $R^2 = 0,9993363$, що свідчить про вірогідність побудованої регресійної моделі. Критерій Фішера, або F -критерій, дорівнює 752,88. Його необхідно порівняти з табличним F -критерієм, що при ступенях свободи $k_1 = 6$ і $k_2 = 3$ приймає значення 4,76. Оскільки розрахункова величина F значно більше табличної, це свідчить про корисність одержаного регресійного рівняння для прогнозування. Рівень надійності 95% відповідає ймовірності $\alpha = 0,05$.

Другий критерій (t -статистика, або критерій Стюдента) У таблиці розраховано $t = 2,76$, а $t_{\text{крит.}}$ з таблиці при рівні надійності результату 95% і ступеню свободи 6 дорівнює 2,45. Тобто, якщо $t_{\text{виз.}} > t_{\text{крит.}}$, то відповідний фактор є важливою змінною для оцінки обсягу продажів підприємства.

Отже, дана модель показує тісний зв'язок між показниками. Найбільш тісно корелюється з третім показником (додана вартість за витратами виробництва).

Дані кореляційно-регресійного аналізу ТОВ «Імпекс Транс Плюс»

Рік	Обсяг реалізованої продукції, тис. грн	Витрати на виробництво продукції, тис. грн	Обсяг виробленої продукції, тис. грн	Додана вартість за витратами виробництва, тис. грн	Капітальні інвестиції в підприємство, тис. грн
2012	4203169572,5	2077904053,8	2593346740,5	1015503516,5	229487189,0
2013	4050214970,8	1984065523,4	2468790246,8	977145041,1	216986932,0
2014	4170659906,3	1952528772,1	2723971153,8	1234090057,4	178384897,0
2015	5159067139,9	2446147564,3	3215287871,0	1329264523,6	213478158,0
2016	6237535213,5	2759942954,5	3884617585,3	1702670475,7	281667897,0
2017	7707935218,8	3525187887,7	4872748142,2	2099504842,8	359159803,0
2018	9206049545,7	4262963944,4	5626457317,6	2310580598,9	471115542,0

Таким чином, можна зробити висновок, що підприємству ТОВ «Імпекс Транс Плюс» для ефективної діяльності на конкурентному ринку необхідно звертати увагу на показники доданої вартості за витратами виробництва, а саме: підвищення цього показника дає змогу підприємству збільшувати прибуток від звичайної діяльності за вирахуванням податків.

Основні заходи по досягненню інтенсифікації управління економічною поведінкою підприємства на конкурентних ринках можна поділити на дві групи (рис. 3).

Процеси інтенсифікації управління економічною поведінкою на конкурентних ринках повинні включати в себе креативні погляди, що дозволять максимально скоротити час, необхідний для підготовки та прийняття ефективних управлінських рішень, забезпечити високий рівень узгодженості та взаємодії між підрозділами підприємства.

Успішна реалізація інтенсифікації управління підприємством на конкурентних ринках можлива за умови дотримання таких умов:

- ✦ посилення ринкових позицій через інтелектуалізацію управління через зміну іміджевого наповнення;
- ✦ удосконалення використання всіх видів ресурсів та прогнозування можливостей щодо їхньої заміни на більш якісні;
- ✦ інтенсифікація використання основних фондів та модернізація їх із впровадженням науково-технічного процесу, що дозволить отримувати більш якісні споживчі вартості;
- ✦ застосування превентивних заходів щодо антикризового управління через адаптацію персоналу до змін та актуалізацію компетенцій, що сприятиме проведенню оптимізації інтенсифікації управління в просторі та часі;

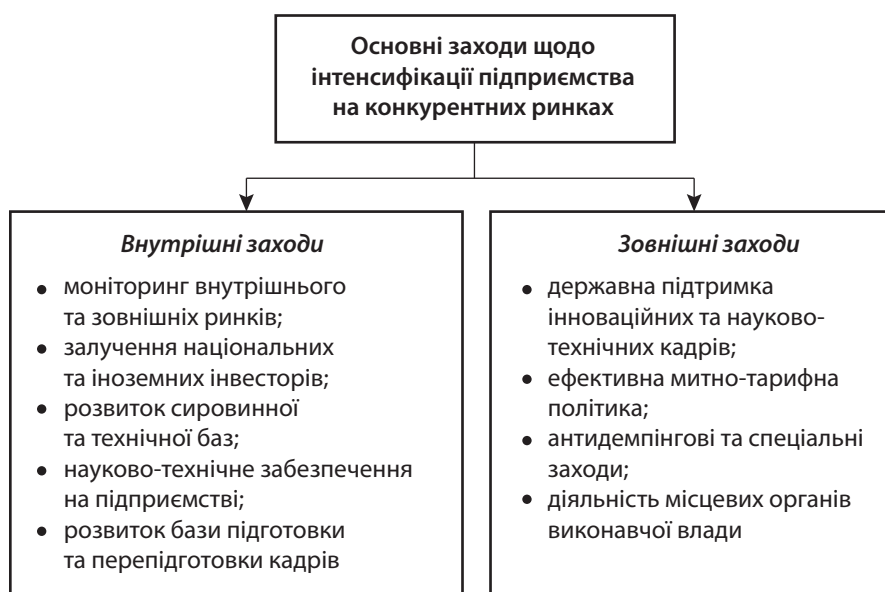

Рис. 3. Основні заходи щодо інтенсифікації підприємства на конкурентних ринках

Джерело: авторська розробка.

- ✦ удосконалення організації виробництва з метою виявлення вузьких місць і визначення резервів щодо використання трудових, фінансових, техніко-технологічних, маркетингових ресурсів при формуванні організаційної поведінки;
- ✦ запровадження системи заходів щодо вдосконалення методів прийняття управлінських рішень на підставі впровадження інформаційних технологій, притаманних цифровій економіці;
- ✦ інтенсифікація впровадження інноваційних моделей формування організаційної поведінки підприємства на конкурентних ринках на підставі використання специфічних прийомів та інструментів;
- ✦ впровадження розширеного відтворення наявних ресурсів підприємства через впровадження нових технологій організації та стимулювання праці через обґрунтування групової поведінки, її динаміки й активізації елементів мотиваційного управління персоналом;
- ✦ поліпшення споживчих якостей продукції, що випускається, на підставі переваг впровадження організаційної культури підприємством і механізмів організаційного розвитку.

ВИСНОВКИ

Інтенсифікація управління економічною поведінкою підприємства на конкурентних ринках повинна формуватися за допомогою певних інструментів, методів та важелів, які, взаємодіючи між собою, становлять цілісне утворення, що дає економічний ефект.

Таким чином, проблеми, пов'язані зі встановленням економічної поведінки інтенсифікації системи управління підприємством, визначенням меж її підвищення, методів вимірювання та шляхів забезпечення суспільно нормального рівня, мають не тільки теоретичне значення, а й істотно впливають на практику в управлінні підприємством, його результативність і ефективність. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Ареф'єва О. В. Концептуальні основи адаптивного управління функціонуванням та розвитком підприємств. *Економіка і управління*. 2012. № 3. С. 107–111.
2. Бабій І. В. Аналіз інноваційних моделей реструктуризації сучасних підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2009. № 5. Т. 1. С. 134–138.
3. Гетьманський В. О. Вимір і наслідки інтенсифікації діяльності підприємства в умовах економічного розвитку. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2011. № 2. С. 131–134.
4. Марченко В. М., Покровська Н. М. Оцінювання інтенсифікації діяльності підприємств машинобудування: прикладний аспект. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2017. Вип. 16. Ч. 2. С. 15–20.

5. Кривов'язюк І. В. Напрями інтенсифікації діяльності підприємств машинобудування. *Економічний форум*. 2018. № 3. С. 116–122.

6. Прохорова В. В. Орієнтовано-рефлексивний підхід щодо управління реструктуризаційними процесами на машинобудівних підприємствах. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2015. Вип. 53. С. 135–140.

7. Шарко В. В. Інструменти механізму інтенсифікації виробництва промислового підприємства. *Економічний часопис-XXI*. 2012. № 9. С. 70–72. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/48326/21-Sharco.pdf?sequence=1>

8. Мяких І. М. Основні напрямки вдосконалення механізму управління інтегрованими бізнес-структурами (ІБС) авіапідприємств. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2014. Вип. 6 (3). С. 46–49.

9. Павлов К. В., Ильин С. В. Оценка эффективности интенсификации общественного производства. *Вісник Академії економічних наук України*. 2004. № 1. С. 79–83.

10. Агаркова Н. А. Теоретико-прикладні аспекти інтенсифікації виробництва. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2009. № 6. Т. 2. С. 186–190.

11. Лазаренко Л. О. Інтенсифікація управління і управлінської праці в контексті ефективності управління. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2012. № 4. Т. 1. С. 32–36.

12. Проценко В. М. Інтенсифікації системи управління промисловими підприємствами як необхідна умова забезпечення ефективності прогресивних перетворень. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2019. № 67. С. 215–221.

REFERENCES

- Aharkova, N. A. "Teoretyko-prykladni aspekty intensyfikatsii vyrobnytstva" [Theoretical and Applied Aspects of Production Intensification]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Seriya «Ekonomiczni nauky»*, vol. 2, no. 6 (2009): 186–190.
- Arefieva, O. V. "Kontseptualni osnovy adaptivnoho upravlinnia funktsionuvanniam ta rozvytkom pidpriemstv" [Conceptual Bases of Adaptive Management of Enterprise Functioning and Development]. *Ekononika i upravlinnia*, no. 3 (2012): 107–111.
- Babii, I. V. "Analiz innovatsiinykh modelei restrukturyzatsii suchasnykh pidpriemstv" [Analysis of Innovative Models of Restructuring of Modern Enterprises]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Seriya «Ekonomiczni nauky»*, vol. 1, no. 5 (2009): 134–138.
- Hetmanskyi, V. O. "Vymir i naslidky intensyfikatsii diialnosti pidpriemstva v umovakh ekonomichnoho rozvytku" [Measurement and Consequences of Intensification of Activity of the Enterprise in Conditions of Economic Development]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. Seriya «Ekonomiczni nauky»*, no. 2 (2011): 131–134.
- Kryvoviazuk, I. V. "Napriamy intensyfikatsii diialnosti pidpriemstv mashynobuduvannia" [Directions of Intensifying Activity of Machine-Building Enterprises]. *Ekonomicnyi forum*, no. 3 (2018): 116–122.
- Lazarenko, L. O. "Intensyfikatsiia upravlinnia i upravlinskoi pratsi v konteksti efektyvnosti upravlinnia" [Intensification

of Management and Managerial Work in the Context of Management Effectiveness]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Seriya «Ekonomichni nauky»*, vol. 1, no. 4 (2012): 32-36.

Marchenko, V. M., and Pokrovska, N. M. "Otsiniuvannia intensyfikatsii diialnosti pidpriemstv mashynobuduvannia: prykladnyi aspekt" [Evaluation of Intensification of Machine-Building Enterprises Activities: Applied Aspect]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya «Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo»*, vol. 2, no. 16 (2017): 15-20.

Miahkykh, I. M. "Osnovni napriamky vdoskonalennia mekhanizmu upravlinnia integrovanyimi biznes-strukturamy (IBS) aviapidpriemstv" [Main Directions of Improvement of the Mechanism of Management of the Integrated Business Structures (IBS) of Aviation Enterprises]. *Naukovyi visnyk Kheronskoho derzhavnogo universytetu. Seriya «Ekonomichni nauky»*, no. 6 (3) (2014): 46-49.

Pavlov, K. V., and Ilin, S. V. "Otsenka effektivnosti intensyfikatsii obshchestvennogo proizvodstva" [Evaluation of the Ef-

fectiveness of Intensification of Social Production]. *Visnyk Akademii ekonomichnykh nauk Ukrainy*, no. 1 (2004): 79-83.

Prokhorova, V. V. "Oriientovano-refleksyivnyi pidkhid shchodo upravlinnia restrukturyzatsiynomy protsesamy na mashynobudivnykh pidpriemstvakh" [Oriented-reflexive Approach to the Management of Restructuring Processes in Machine-building Enterprises]. *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi*, no. 53 (2015): 135-140.

Protsenko, V. M. "Intensyfikatsii systemy upravlinnia promyslovymy pidpriemstvamy yak neobkhidna umova zabezpechennia efektyvnosti prohresyvnnykh peretvoren" [Intensifications the Management System Industrial Enterprises as a Necessary Condition Ensuring Efficiency Progressive Transformations]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, no. 67 (2019): 215-221.

Sharko, V. V. "Instrumenty mekhanizmu intensyfikatsii vyrobnytstva promyslovoho pidpriemstva" [Tools of Mechanism of Industrial Enterprise's Production Intensification]. *Ekonomichni chasopys-XXI*. 2012. <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/48326/21-Sharco.pdf?sequence=1>

УДК 365.013.01.003
JEL: O30; O39; L94

СТІЙКИЙ РІВЕНЬ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЯК ПРІОРИТЕТНЕ СТРАТЕГІЧНЕ ЗАВДАННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРОМИСЛОВИХ ЕНЕРГЕТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

©2019 ПРОЦЕНКО А. В.

УДК 365.013.01.003
JEL: O30; O39; L94

Проценко А. В. Стійкий рівень інноваційного потенціалу як пріоритетне стратегічне завдання функціонування промислових енергетичних підприємств

У статті визначено, що кожне промислове енергетичне підприємство у структурі галузі виробництва повинно розробляти дієвий стратегічний план свого інноваційного розвитку, спрямований на досягнення рівноваги між власним платоспроможним попитом, існуючими обсягами пропозиції з боку наукових організацій та інвестиційними можливостями. Саме завдяки такому прогнозу підприємства повинні визначити, які технології виробництва необхідно розвивати, а від яких слід відмовитися. Підвищенню інноваційного потенціалу мають передувати прогнози розрахунки обсягів капіталовкладень та сукупного фінансування розвитку науки і техніки. Зроблено висновок, що досягнення поставлених стратегічно інноваційних цілей прямо залежить від чіткої координації взаємодії різноманітних функціональних структур промислових енергетичних підприємств, оперативного реагування на правові нововведення та поточну внутрішню ситуацію. При цьому однаково важливим прогнозом є як зовнішній, що спрямований на перевірку відповідності економічних результатів промислових підприємств і визначеного рівня інноваційного потенціалу діючим адаптивним нормам, так і внутрішній, мета якого – забезпечити реалізацію прийнятих інноваційних рішень, а також попередження небажаних наслідків при зміні інноваційно-інвестиційних норм. Вирішення обумовлених проблем і недоліків стратегічної системи сприятиме стимулюванню підприємницької виробничої діяльності, підвищенню ділової та інвестиційно-інноваційної активності промислових енергетичних підприємств, а також стимулюванню науково-технічного прогресу, технологічного оновлення виробництва та, як наслідок, виходу вітчизняних промислових підприємств на світовий ринок високотехнологічної продукції.

Ключові слова: інноваційний потенціал, система, підприємство, прогнозування, розвиток, ефективність, стратегія, формування.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-12-118-125>

Рис.: 3. **Табл.:** 4. **Формул.:** 9. **Бібл.:** 8.

Проценко Анастасія Володимирівна – здобувач, кафедра економіки та організації діяльності суб'єктів господарювання, Українська інженерно-педагогічна академія (вул. Університетська, 16, Харків, 61003, Україна)
E-mail: pr0160@ukr.net

УДК 365.013.01.003
JEL: O30; O39; L94

Проценко А. В. Устойчивый уровень инновационного потенциала как приоритетное стратегическое задание функционирования промышленных энергетических предприятий

В статье определено, что каждое промышленное энергетическое предприятие в структуре отрасли производства должно разрабатывать действенный стратегический план своего инновационного развития, направленный на достижение равновесия между собственным платежеспособным спросом, существующими объемами предложения со стороны научных организаций и инвестиционными возможностями.

UDC 365.013.01.003
JEL: O30; O39; L94

Protsenko A. V. The Sustainable Level of Innovation Potential as a Strategic Priority Task for Operation of Industrial Energy Producers

The article defines that every industrial energy enterprise in the structure of the production industry should develop an effective strategic plan for its innovative development, directed towards achieving a balance between its own solvent demand, existing supply volumes from scientific organizations and the investment opportunities. Taking account of the forecast of